

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

МАКЕДОНСКИ
ЦЕНТАР ЗА
МЕЃУНАРОДНА
СОРАБОТКА

УЕЛМА

100 ДЕНА ВЛАДА И ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ

септември 2017, Скопје

Наслов:

100 ДЕНА ВЛАДА И ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ

Издавачи:

Македонски центар за меѓународна соработка (МЦМС)
Телма телевизија

За издавачот:

Александар Кржаловски, прв извршен директор на МЦМС
Гонце Јаковлеска, извршен директор на МЦМС
Атанас Кировски, главен и одговорен уредник на Телма телевизија

Автори:

Гонце Јаковлеска, МЦМС

Скопје, септември 2017 година

Мислењата што се изразени овде им припаѓаат на авторите и не ги одразуваат ставовите на издавачите на овој извештај.

Контакт:

mcms@mcms.mk

Сите права се задржани. Репродуцирање, копирањето, трансмисијата или преводот на било кој дел од оваа публикација може да се изврши единствено под следните услови: со претходна дозвола на издавачот, заради цитирање во анализа на книгата и под услови изложени во продолжение.

Авторското право на оваа публикација е заштитено, но публикацијата може да се репродуцира на било кој начин без наплата за едукативни намени. За копирање во други услови, за употреба во други публикации или пак за превод или адаптација, треба да се обезбеди претходна дозвола од издавачот.

Во електронска форма публикацијата е достапна на www.mcms.mk

Содржина

ВОВЕД.....	3
МЕТОДОЛОГИЈА.....	3
ЗАДОВОЛСТВО ОД РАБОТАТА НА ВЛАДАТА ВО ПРВИТЕ 100 ДЕНА.....	4
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2017	10
ДОВЕРБА ВО ПОЛИТИЧАРИТЕ И РЕЈТИНЗИ НА ПАРТИИТЕ	18
ЗАКЛУЧОЦИ	22
КОНТАКТИ.....	23

ВОВЕД

Телевизија Телма и Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС) спроведоа истражувања на јавното мислење на тема: „100 дена Влада и локални избори“.

По стапувањето на должност на новата Влада јавноста со голем интерес ги следеше сите чекори кои таа ги преземаше. Големите очекувања создадени за време на предизборната кампања и потоа, додека траеше процесот на воспоставување на Владата, додадоа на сензитивност на целата ситуација. И покрај напишаното правило за првите 100 дена на Владата, јавноста не се откажа од коментирање, сугерирање и критикување на некои од решенијата. Поради се ова, а особено заради фактот дека по 10 години дојде до промена на власта, изминувањето на првите 100 дена и отчетот за нив беа очекувани со нетрпение.

Изминувањето на 100 дена од воспоставувањето на новата Влада се поклопи со подготовките за одржувањето на локалните избори 2017. Овие избори многумина ги доживуваат како тест за нови предвремени парламентарни избори – особено ако се има предвид „тенкото“ мнозинство на новата Влада. Но, и покрај ова, самите избори кои многу непосредно ги засегаат граѓаните и нивното секојдневие, се високо на скалата на интерес на целата јавност.

МЦМС и Телевизија Телма имајќи го предвид големиот интерес на јавноста за овие прашања одлучија да ги проверат перцепциите на граѓаните за тоа колку се задоволни од работата на новата Влада, од работата на министерствата, за тоа на што Владата обрнува најмногу внимание, а на што би требало да обрне внимание како и за Планот 3-6-9. Паралелно со прашањата за 100 дена Влада, беше направен сет од прашања поврзани со локалните избори. Граѓаните беа прашани дали ќе излезат и ќе гласаат на изборите, што ќе влијае на нивната одлука за кого ќе гласаат, што сметаат дека треба да бидат приоритетите на еден градоначалник. Покрај тоа, беше направена проверка на нивната партиска и етничка сензитивност, односно, дали би гласале за политичката партија чиј симпатизер не се и дали би гласале за кандидат на друга етничка заедница. Покрај ова, направена е и проверка на рејтинзите на политичките партии и нивните лидери. Таму каде што е било возможно, направени се споредби со податоците од претходните истражувања, па читателот може да види како растела или опаѓала поддршката во последната година.

Истражувањето е дел од проектот „Топ тема на ваша страна“ поддржана од УСАИД. Анкетата ја спроведе агенцијата М-проспект.

МЕТОДОЛОГИЈА

Анкетата беше телефонски спроведена во период помеѓу 4 и 7 септември 2017 година, на национално репрезентативен примерок од 1005 испитаници. Примерокот е двофазен стратификуван, репрезентативен според пол, возраст, етничка припадност и место на живеење. Анкетираната популација се лица над 18 години, граѓани на Р. Македонија. Анкетата се спроведуваше на македонски и албански јазик. За да се исполни критериумот за случаен избор користен е методот „Следен роденден“. Сите резултати се урамнотежени (пондерирани) според мината историја на гласање на испитаниците за да се обезбеди политички репрезентативен примерок како стандардна пракса во светот за справување со понискиот одсив на одредени гласачи на анкетни истражувања. Сите резултати се подложни на статистичка грешка од $\pm 3,1\%$ со прифатливо ниво доверба: 95,0%. Анкетата ја спроведе агенцијата М-проспект од Скопје.

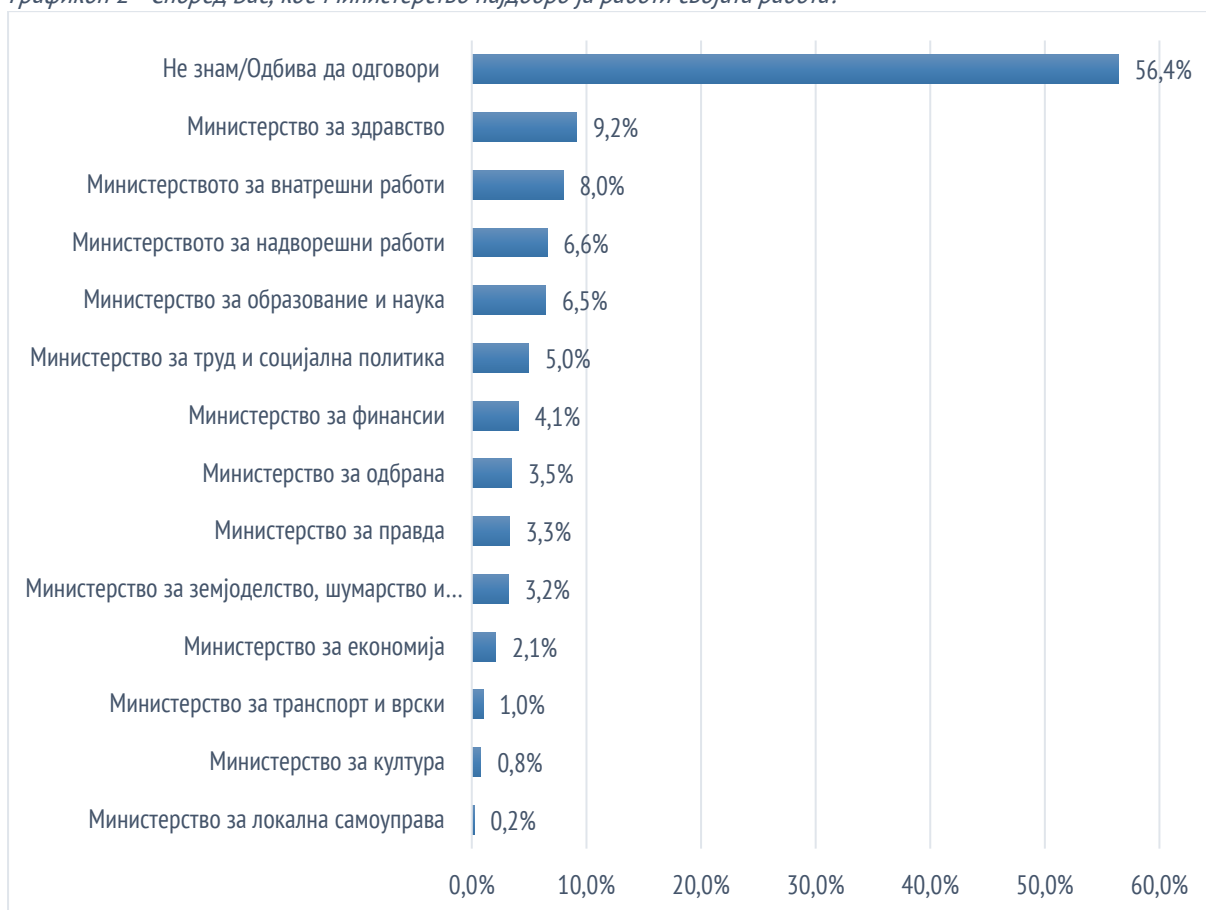
ЗАДОВОЛСТВО ОД РАБОТАТА НА ВЛАДАТА ВО ПРВИТЕ 100 ДЕНА

Графикон 1 - Дали сте задоволни од работата на новата Влада во изминатите 100 дена/од почетокот на работата?

Повеќе од половината испитаници (58,9%) се целосно или донекаде задоволни од работата на Владата, наспроти 34,9% кај кои има делумно или целосно незадоволство. Гледано низ призмата на етничката припадност може да се забележи дека етничките Албанци се позадоволни (71,4%) од етничките Македонци (54,3%). Нема значајни отстапувања од аспект на возраста или местото на живеење на испитаниците. Највоочлива е разликата кај гласачите на политичките партии, па така, големо мнозинство на гласачите на СДСМ (89,6%) се целосно или донекаде задоволни, додека најниските проценти се кај гласачите на ВМРО-ДПМНЕ каде секој петти е целосно или донекаде задоволен (20,4%) од работата на новата Влада.

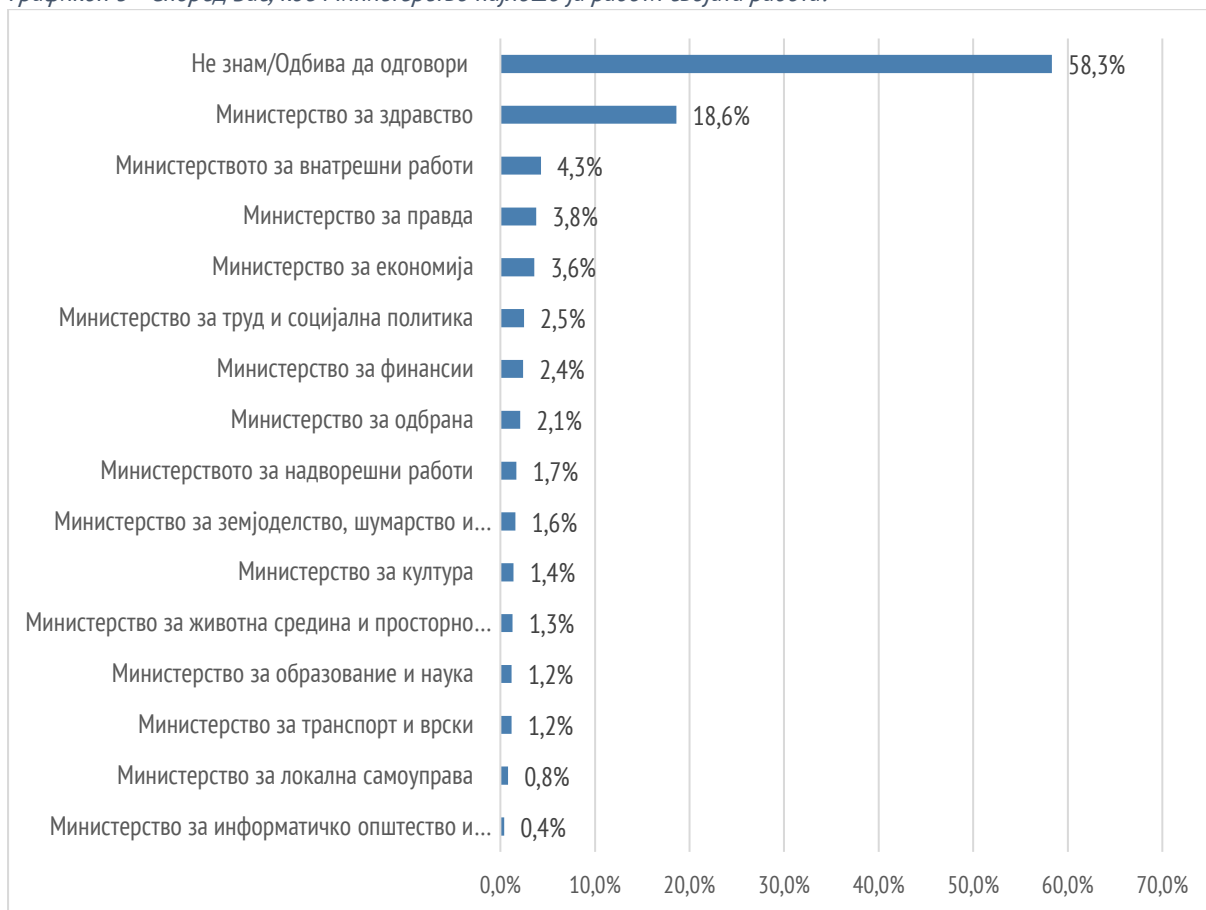
Графикон 2 - Според Вас, кое Министерство најдобро ја работи својата работа?

Судејќи според податоците во графиконот погоре, мнозинството од испитаниците (56,4%) не знаеле или одбиле да одговорат на прашањето кое министерство најдобро си ја работи работата. Од оние кои биле идентификувани, најчесто е спомнувано Министерството за здравство (МЗ) (9,2%), па Министерството за внатрешни работи (МВР) (8,0%), Министерството за надворешни работи (МНР) (6,6%) и Министерството за образование и наука (МОН) (6,5%). Сите други се препознаени како добри во својата работа од 5,0% од испитаниците или помалку.

Мажите (8,4%) имаат поголема верба во МНР за разлика од жените (3,5%), додека пак, жените (8,7%) повеќе ја ценат работата на МОН за разлика од мажите (3,2%). Етничките Македонци најчесто го избирале МВР (7,3%) како министерство што најдобро си ја работи работата, додека етничките Албанци најчесто го бирале МЗ (17,5%).

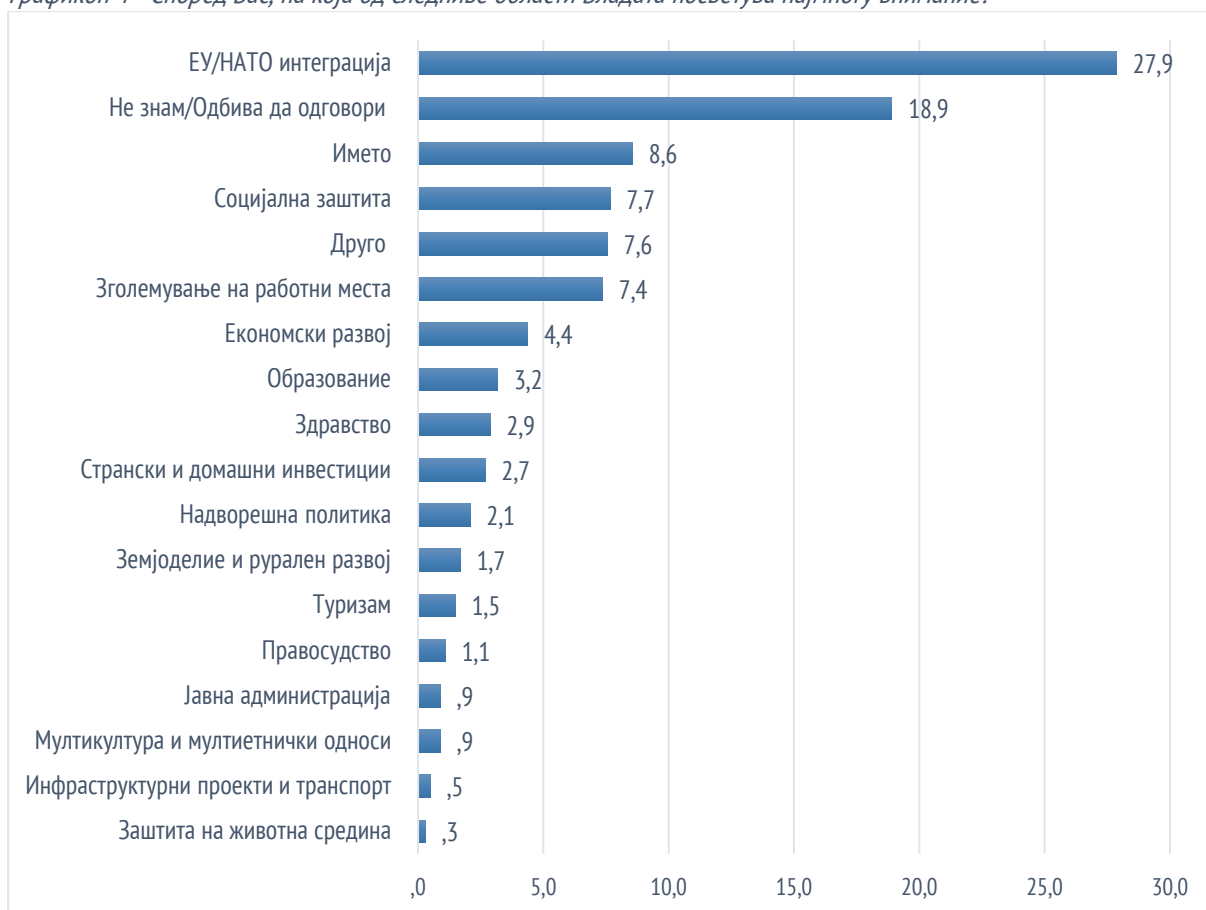
Графикон 3 - Според Вас, кое Министерство најлошо ја работи својата работа?

Министерството за здравство и на ова прашање има најголем број одговори од испитаниците – односно, 18,6% рекле дека најлошо си ја работи работата. Сите други министерства се под 5%, а оние што одговориле дека не знаат или одбиле да одговорат се мнозинство или 58,3%.

Нема значајни демографски разлики освен што може да се забележи дека незадоволството од МЗ е поголемо кај етничките Македонци (18,8%) отколку кај етничките Албанци (12,7%).

Графикон 4 - Според Вас, на која од следниве области Владата посветува најмногу внимание?

Според граѓаните (27,9%), Владата најмногу внимание посветува на интеграцијата на Македонија во ЕУ и НАТО. Сите други одговори, освен оние кои рекле дека не знаат или одбиле да одговорат (18,9%) се под 9,0%. Нема значајни разлики гледано од аспект на пол или етничка припадност.

Графикон 5 - Според Вас, на која област треба најмногу внимание да посвети Владата?

Размислувањата на граѓаните за тоа на што треба да обрне внимание Владата се разликуваат од перцепциите за тоа на што таа го посветува вниманието. Од графиконот погоре може да се види дека најголем приоритет за граѓаните е зголемувањето на работните места за што се изјасниле повеќе од 1/3 од испитаниците (34,2%). На второ место е економскиот развој (18,4%), а на трето, здравството (10,4%). За забележување е значително понискиот процент на оние кои рекле дека не знаат или одбиле да одговорат (3,9%), разликата изнесува 15 процентни поени. Разликата кај интеграциите во ЕУ и НАТО е уште поголема и таа изнесува 21,3 процентни поени во корист на перцепцијата дека Владата посветува внимание на тие прашања.

Одговорите на мажите и жените се разликуваат кај трите најчести одговори. Па така, жените (38,1%) за 7,6 процентни поени повеќе од мажите (30,5%) сметаат дека владата треба да работи на зголемување на работните места. Мажите (22,1%) се побројни за 7,5 процентни поени од жените (14,6%) меѓу оние кои сметаат дека посебно внимание треба да се обрне на економскиот развој. Речиси толкава е и разликата за прашањето на здравството при што жените (14,2%) се побројни од мажите (6,8%).

На интересот за економскиот развој влијае и возраста на испитаниците па така, со возраста расте и интересот од 12,4% кај оние меѓу 18 и 29 години до 23,6% кај оние над 65 години. Оние со завршено основно образование најмногу се заложиле за отворањето на работни места (41,0%), а оние со завршено вишо образование пак, за економскиот развој (30,5%). Гледано регионално, меѓу испитаниците кои сметаат дека приоритет е отворањето работни места најбројни се оние од Југозападниот (42,3%) и од Полошкиот регион (42,1%), а најмалубројни се оние од Вардарскиот регион (25,6%).

Што се однесува до етничката припадност, етничките Албанци (40,7%) се позаинтересирани за зголемувањето на работните места од етничките Македонци (31,9%), додека пак, во врска со економскиот развој ситуацијата е обратна, етничките Македонци (20,2%) се позинтересирани од етничките Албанци (13,6%).

Прашањето поврзано со животната средина има многу низок приорет кај граѓаните (0,7%) што е изненадување ако се имаат предвид дека во последната година имаше голем број протести поврзани со загадувањето. Слична е ситуацијата и со прашањето на јавната администрација на чија работа се жалат граѓаните, но во случајов не ја сметаат за прашање со кое треба да се занимава Владата.

Графикон 6 - Дали сте запознаени со „План 3-6-9“ што го подготви Владата за реформите кои произлегуваат од Програмата за работа 2017-2020?

Мнозинство од граѓаните (57,1%) не се запознаени со Планот 3-6-9. Секој четврти слушал но не знае што содржи, додека 15,3% се запознаени и знаат што содржи тој план.

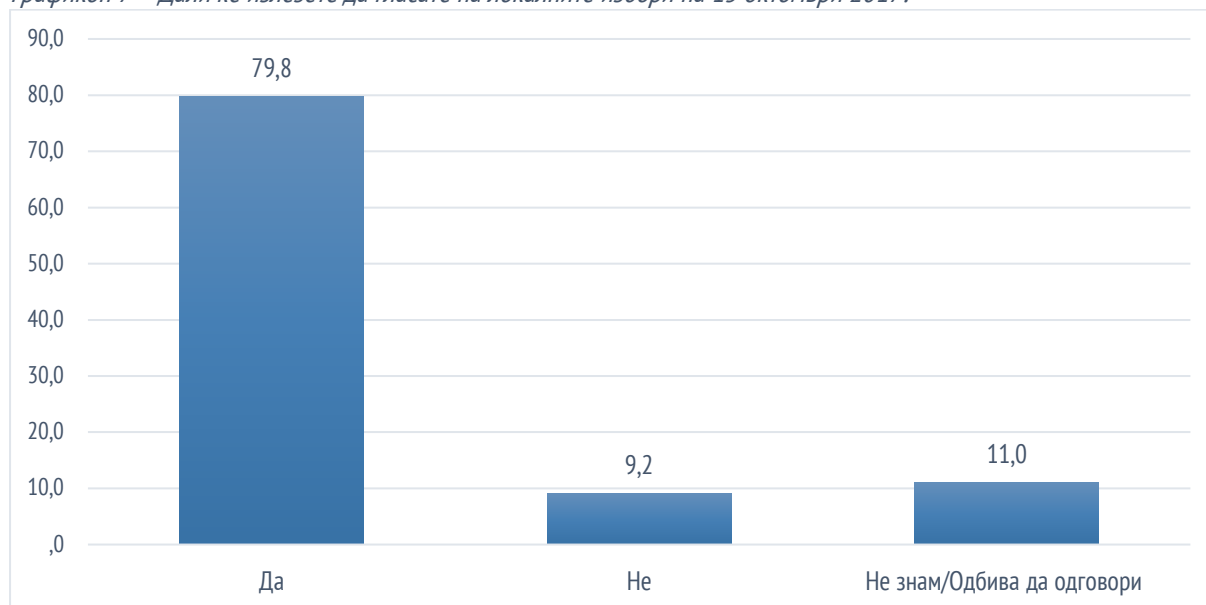
И овде има разлики во одговорите на мажите и жените. Мажите (19,6%) се повеќе запознати со постоењето и содржината на „планот“ отколку жените (10,9%). Информираноста расте со возраста и тоа од 12,0% кај испитаниците меѓу 18 и 29 години до 20,2% кај испитаниците меѓу 50 и 64 години. На ниво на содржина, нема разлика кај двете најголеми етнички заедници, разликата се појавува на следното ниво па така етничките Македонци (29,3%) во поголем процент знаат за постоењето на овој документ но не знаат што содржи за разлика од етничките Албанци (19,1%).

И степенот на образование влијае на тоа колку граѓаните се запознати со содржината на Планот 3-6-9. Познавањето расте со зголемувањето на образовното ниво од 0,0% кај оние со незавршено основно образование до 30,4% кај оние со завршени постдипломски студии.

Регионално гледано, жителите на Југозападниот (21,2%) регион се најинформирани за планот, а оние од Пелагонија (8,8%) најмалку информирани. Очекувано, гласачите на СДСМ се најзапознаени со планот (29,3%), но изненадува ниската информираност на гласачите на нивиот коалцициски партнер ДУИ (9,9%).

ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2017

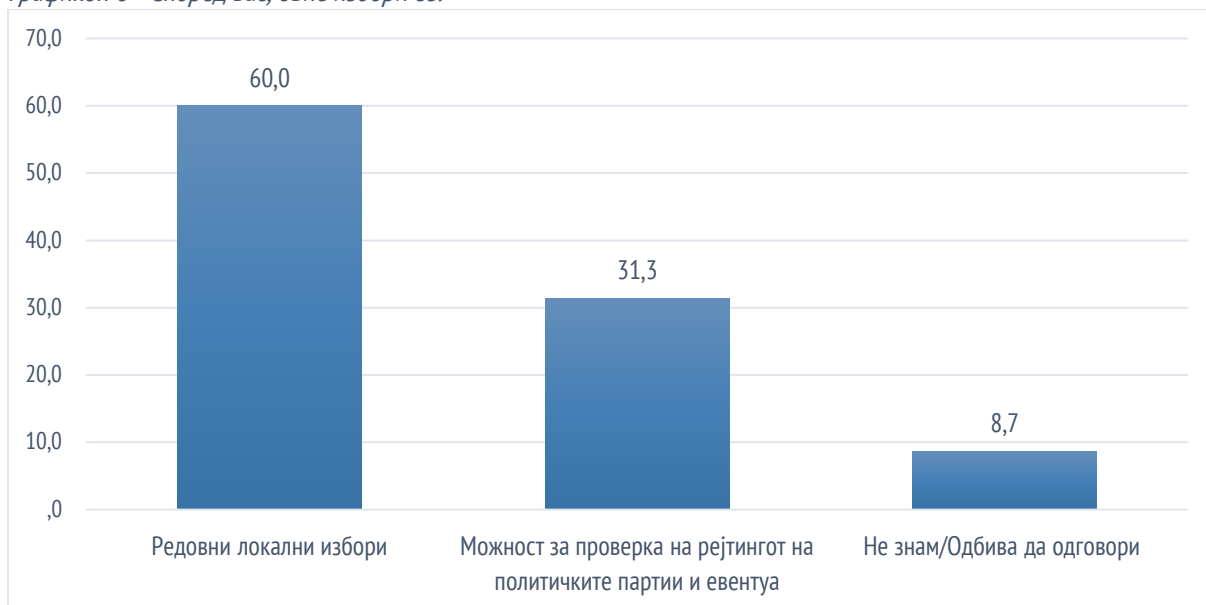
Графикон 7 - Дали ќе излезете да гласате на локалните избори на 15 октомври 2017?

Големо мнозинство од испитаниците рекле дека ќе излезат да гласаат на претстојните локални избори. Секако треба да се има предвид дека се можни отстапки од овие бројки. Така на пример, отстапката на претходните предвремени парламентарни избори што се одржаа во декември 2016 година изнесуваше 23,6 процентни поени. Споредбата е направена со резултатите од истражувањето „Јавното мислење за изборниот процес“ (Кржаловски А., Јаковлеска Г., МЦМС, 2016) каде на прашањето: „Колку е веројатно дека ќе гласате на претстојните парламентарни избори?“, вкупно 81,2% рекле дека сигурно ќе гласаат, а 9,2% рекле дека веројатно ќе гласаат. Потенцијалните, може да се каже прилично убедени дека ќе гласаат, 90,4% од граѓаните на изборите се сведоа на 66,79% - според резултатите објавени од страна на Државната изборна комисија. Ако разликата меѓу декларативната подготвеност да се гласа и реалната излезеност на денот на изборите е околу 20 процентни поени, тогаш за очекување е дека излезноста на локалните избори ќе биде речиси 60%.

Мала е разликата кај оние кои рекле дека нема да гласаат во овој изборен циклус во споредба со резултатите на погоре спомнатото истражување. Тогаш, вкупно 7,7% одговориле дека веројатно нема да гласаат или дека сигурно нема да гласаат. Поголема е разликата кај оние што рекле дека не знаат или одбиле да одговорат, тој процент сега изнесува 11,0% и е во пораст во споредба со декември 2016 година кога изнесувал 1,8%.

Графикон 8 - Според вас, овие избори се:

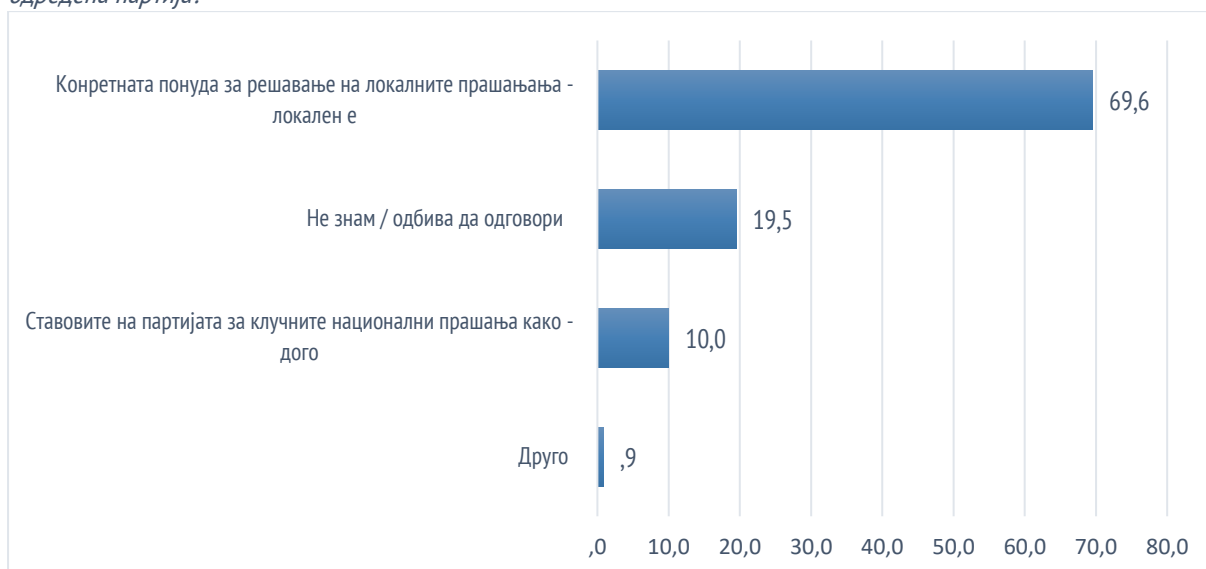
Мнозинството од граѓаните ги препознаваат овие избори како редовни локални избори иако во медиумите им се дава третман на одлучувачки во смисла на тоа дека од резултатите ќе зависи дали наскоро ќе има нови предвремени парламентарни избори. На овој начин изборите ги перципираат 31,3% од испитаниците.

Иако нема значајни отстапки од просечните, сепак може да се забележи дека разликата во одговорите на етничките Албанци и етничките Македонци е 8, при што, етничките Албанци помалку ги третираат локалните избори како редовни, а повеќе (8,7 п.п.) како можност за проверка на рејтингот и евентуални предвремени избори.

Најубедени во изјавата дека претстојните локални избори ќе бидат редовни се оние со завршено вишо образование (74,6%) и оние со завршени постдипломски студии (78,3%). Од друга страна пак, гледано од аспект на работниот статус на испитаниците, вработените во невладините институции (66,7%) и самовработените (47,1%) во најголем процент сметаат дека овие избори се подготовка за следните предвремени парламентарни избори. И кај жителите на Североисточниот регион (40,0%) повисок од просечниот е процентот на оние што гледаат вака на локалните избори.

Изненадувачки е дека гласачите на коалиционите партнери во новата влада, СДСМ (68,7%) и ДУИ (49,3%) имаат разлика од речиси 20 процентни поени во одговорите кај првата изјава, односно, гласачите на ДУИ (42,3%) повеќе дури и од гласачите на опозициската ВМРО-ДПМНЕ (37,4%) овие избори ги сметаат за подготовка на предвремените парламентарни избори.

Графикон 9 - Што клучно ќе влијае на Вашата одлука при изборот на кандидати за градоначалник и советници на одредена партија?

Речиси 70% од испитаниците одлуката за кого ќе гласаат на претстојните локални избори ќе ја донесат на основа на конкретната понуда на кандидатите. Само 10% ќе се водат до ставовите на партиите за клучните национални прашања, без разлика што станува збор за локални избори. Етничките Македонци (11,1%) се позаинтересирани за националните прашања од етничките Албанци (5,5%), кои пак, за 7,7 процентни поени повеќе од етничките Македонци се заинтересирани за конкретните понуди за решавање на локалните прашања.

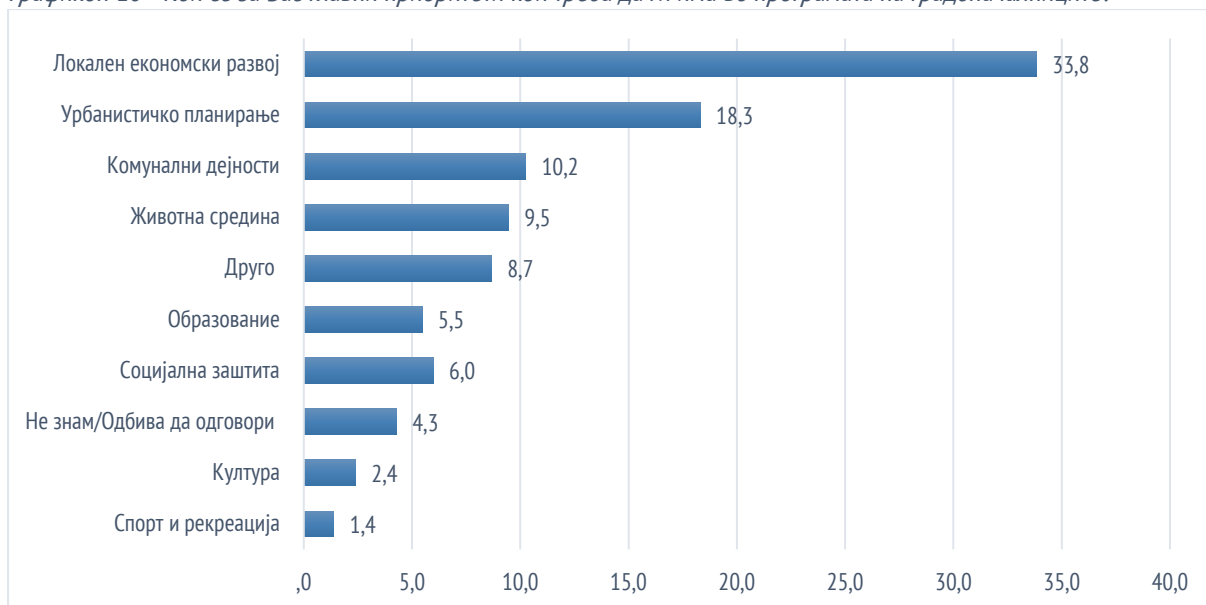
И образовната структура на испитаниците влијае на одговорите на ова прашање, па така, расте интересот за конкретната понуда на кандидатите со зголемувањето на нивото на образование и тоа од 40% кај оние со незавршено основно образование до 78,3% кај оние со завршени постипломски студии. Во поглед на работниот статус, најзаинтересирани за конкретните понуди на кандидатите се самовработените (76,5%), а најмалку заинтересирани се земјоделците (58,3%). Гледано од аспект на регионот, жителите на Плог (76,3%) најчесто ќе се водат од конкретните понуди, а жителите на Пелагонија (16,8%) се најзаинтересирани за ставовите на партиите за националните прашања.

Табела 1 - Влијание на партиската определба на испитаниците на одговорите

	ВМРО-ДПМНЕ	СДСМ	ДУИ	ДПА	Беса	АА
Конкретна понуда за решавање на локалните прашања	58,5%	77,9%	76,1%	92,3%	82,8%	73,9%
Ставовите на партијата за националните прашања	21,5%	4,0%	5,6%	0,0%	6,9%	0,0%
Не знам/Одбива да одговори	20,0%	18,1%	18,3%	7,7%	10,3%	26,1%

Од табелата можат да се видат одговорите на гласачите на политичките партии. Овде се презентирани партиите кои добија собраниски мандати на последните предвремени парламентарни избори одржани во декември 2016 година. Гласачите на ВМРО-ДПМНЕ (21,5%) во однос на другите, се најзаинтересирани за ставовите на партијата за националните прашања, додека пак за конкретните решенија се најзаинтересирани гласачите на ДПА (92,3%).

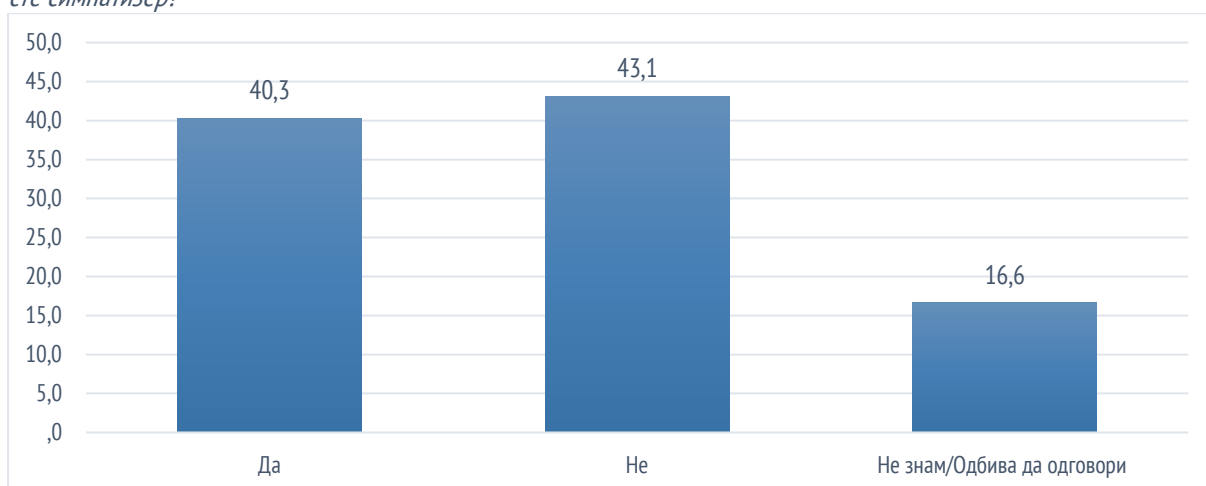
Графикон 10 - Кои се за Вас главни приоритети кои треба да ги има во програмата на градоначалниците?

Локалниот економски развој е првиот приоритет за граѓаните (33,8%) по што следуваат урбанистичкото планирање (18,3%) и комуналните дејности (10,2%). Од дејностите кои се под 10%, наголем интерес граѓаните покажале за животната средина (9,5%).

Полот, возраста и етничката припадност немаат големо влијание на одговорите на ова прашање. Во поглед на образованието, може да се забележи дека кај оние со завршено постдипломско образование (17,4%) најмала е поддршката за локалниот и економскиот развој, додека оние со незавршено основно образование воопшто не дале поддршка за урбанистичко планирање и за комунални дејност, но, дале поголема поддршка за животна средина (20,0%). Гледано од аспект на работниот статус на испитаниците, може да се видат отстапки кај самовработените кои повеќе го приоритизираат урбанистичкото планирање (35,3%) отколку локалниот економски развој (17,6%), додека пак, ангажираните во домашни обврски, на локалниот економски развој му дале поголем фокус од останатите ((42,1%). Гледано регионално, жителите на Вардарскиот регион најголема предност, во однос на другите региони, му дале на локалниот економски развој (43,6%).

Графикон 11 - Дали на изборите ќе гласате за кандидати за градоначалник на друга политичка партија на која не сте симпатизер?

Од графиконот може да се забележи дека нема мнозински одговор на ова прашање. Само 2,8 процентни поени е разликата меѓу оние кои не би гласале и оние кои би гласале за кандидат на друга политичка партија на која не се симпатизери. Ова би можело да се сфати како силна поддршка на програмите на кандидатите на локалните избори. Осум процентни поени е разликата меѓу мажите и жените кои би гласале за кандидат на партија на која не се симпатизери. Притоа, мажите се поподготвени на таква одлука од жените. Нешто поголема е разликата на овој одговор меѓу етничките Македонци (38,3%) и етничките Албанци (47,2%). Гледано од аспект на возраста, оние над 65 години, се најприврзани за политичката партија чии симпатизери се, па така, 51,2% од нив рекле дека не би гласале за кандидат на друга политичка партија, додека 29,3% би го направиле тоа. Според регионот на живеење, може да се каже дека испитаниците од Пелагонија се најприврзани за политичката партија чии симпатизери се па така 52,0% од нив рекле дека нема да гласаат за кандидати на друга политичка партија.

Табела 2 - Влијание на образованието на испитаниците на одговорите

	Незавршено основно	Основно	Средно	Вишо	Високо	Постипломски
Да	0,0%	35,0%	38,6%	37,3%	46,5%	56,5%
Не	60,0%	49,0%	43,8%	44,1%	39,8%	30,4%
Не знам/Одбива да одговори	40,0%	16,0%	17,6%	18,6%	13,8%	13,0%

Табелата погоре покажува како влијае образованието на одговорите на испитаниците на ова прашање. Може да се забележи дека подготвеноста да се гласа за кандидат на друга политичка партија расте со зголемувањето на нивото на образование од 0,0% кај оние со незавршено основно образование до 56,5% кај оние со завршени постдипломски студии. Неподготвеноста да се гласа за кандидат на друга политичка партија опаѓа со зголемувањето на нивото на образование од 60,0% кај оние со незавршено основно образование до 30,4% кај оние со завршени постдипломски студии. Порцентот на оние што одбиле да одговорат или рекле дека не знаат е најисок кај оние со незавршено основно образование (40,0%).

Табела 3 - Влијание на партиската определба на испитаниците на одговорите

	ВМРО- ДПМНЕ	СДСМ	ДУИ	ДПА	Беса	АА
Да	31,1%	37,8%	39,4%	53,8%	62,1%	56,5%
Не	55,6%	51,4%	43,7%	30,8%	31,0%	26,1%
Не знам/Одбива да одговори	13,3%	10,8%	16,9%	15,4%	6,9%	17,4%

Интересно е да се види како гласачите на политичките партии одговориле на ова прашање. Кај повеќе од половината од гласачите на трите партии на етничките Албанци (ДПА, Беса и Алијанса за Албанците) има подготвеност за гласање за кандидати на други политички партии. Кај гласачите на ВМРО-ДПМНЕ, СДСМ и ДУИ таа подготвеност е под просекот.

Графикон 12 - Што ќе има клучно влијание врз Вашиот избор за градоначалник?

Самиот кандидат (47,1%) и неговата изборна програма (38,3%) заедно прават големо мнозинство во одговорите на испитаниците. Политичката партија која го поддржува кандидатот има многу мало влијание врз испитаниците, според нивните одговори.

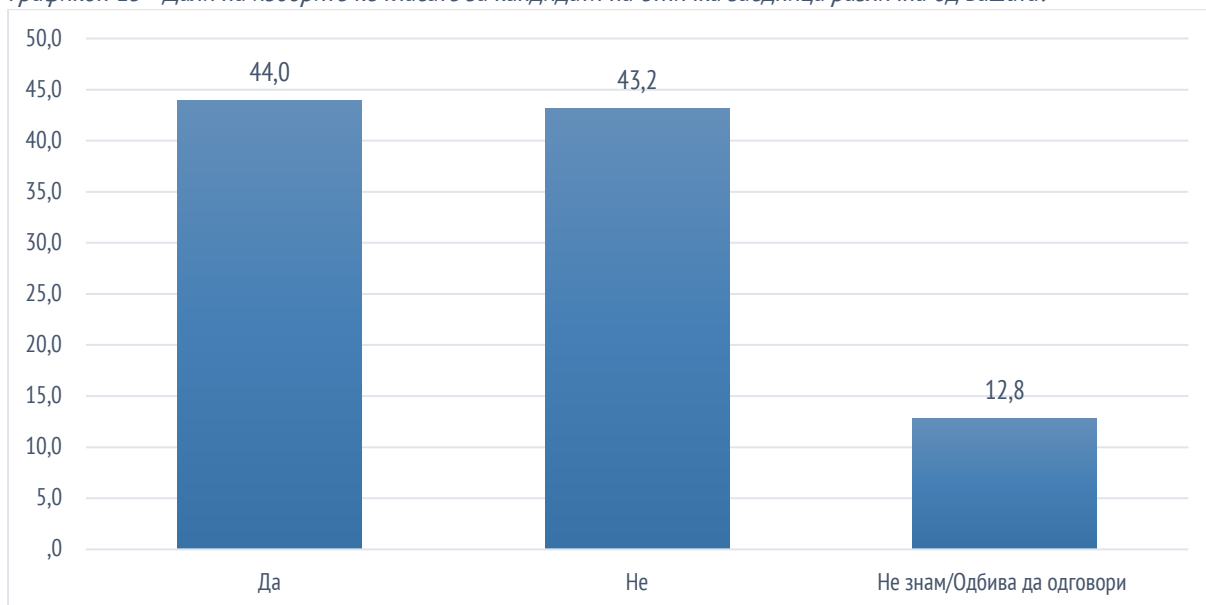
Нема големи разлики во одговорите на ова прашање меѓу мажите и жените. Гледано според возраста, за оние меѓу 40 и 49 години поважна е програмата (46,2%) отколку личноста на кандидатот (40,8%). Од етничка перспектива пак, етничките Албанци (56,3%) даваат поголема предност на личноста на кандидатите отколку етничките Македонци (45,7%), и обратно, за етничките Македонци (39,4%) поважна е програмата отколку за етничките Албанци (31,2%). Најниска поддршка за програмата, гледано низ призмата на работниот статус, има кај ангажираинте во домашни обврски (28,9%) и самовработените (29,4%), а најниска поддршка за личноста на кандидатите има кај земјоделците (37,5%). Регионално гледано, жителите на Југоисточниот регион најмалку (31,5%), а оние на Пелагонија (44,8%) најмногу се заинтересирани за програмите, додека жителите на Полог најмногу (55,3%), а оние на Пелагонија (36,0%) најмалку се заинтересирани за личноста на кандидатите.

Табела 4 - Влијание на партиската определба на испитаниците на одговорите

	ВМРО-ДПМНЕ	СДСМ	ДУИ	ДПА	Беса	АА
Кандидатот, неговата личност...	39,6%	52,2%	60,6%	61,5%	44,8%	52,2%
Квалитетот на изборната програма	40,7%	35,3%	21,1%	15,4%	48,3%	43,5%
Партиска припадност	13,3%	10,0%	11,3%	23,1%	6,9%	4,3%
Не знам/Одбива да одговори	6,3%	2,4%	7,0%	0,0%	0,0%	0,0%

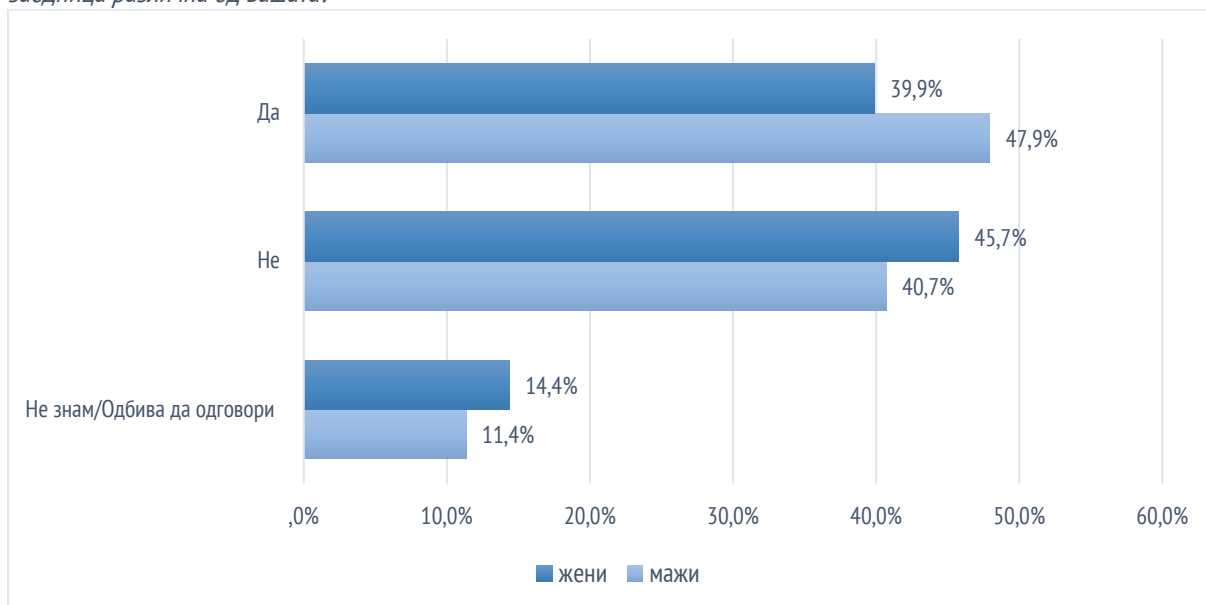
Одговорите на гласачите на ВМРО-ДПМНЕ и на Беса се разликуваат од просечните одговори па кај нив, поважна е програмата отколку личноста на кандидатот. Партиската припадност најважна им е на гласачите на ДПА (23,1%), а по нив се гласачите на ВМРО-ДПМНЕ (13,3%). Квалитетот на изборната програма најмало влијание има кај гласачите на ДПА (15,4%), а тие се лидери и во одговорите за кандидатот (61,5%).

Графикон 13 - Дали на изборите ќе гласате за кандидати на етничка заедница различна од вашата?

Нема мнозински одговор на ова прашање. Испитаниците речиси рамномерно се распределе во одговорите па така, 44,0% рекле дека ќе гласаат за кандидат од друга етничка заедница, а 43,2 рекле дека нема да го направат тоа. Етничките Албанци (49,2%) се по подготвени да го дадат гласот за кандидат на друга етничка заедница отколку етничките Македонци (40,8%).

Графикон 14 - Влијание на полот на одговорите на прашањето: Дали на изборите ќе гласате за кандидати на етничка заедница различна од вашата?

И полот на испитаниците влијаел на одговорите. Од графиконот може да се види дека мажите се поподготвени да гласаат за кандидати на други етнички заедници, за разлика од жените (39,9%).

Табела 5 - Влијание на образованието на испитаниците на одговорите

	Незавршено основно	Основно	Средно	Вишо	Високо	Постипломски
Да	10,0%	33,0%	42,8%	45,8%	51,3%	43,5%
Не	70,0%	53,0%	42,5%	45,8%	40,1%	34,8%
Не знам/Одбива да одговори	20,0%	14,0%	14,7%	8,5%	8,6%	21,7%

Од табелата погоре може да се види дека подготвеноста за гласање за кандидати од друга етничка заедница расте со зголемувањето на нивото на образование од 10,0% кај тие со незавршено основно образование до 51,3% кај тие со високо и 43,5% кај тие со завршени постдипломски студии. И обратно, неподготвеноста опаѓа со зголемувањето на нивото на образование од 70% кај тие со незавршено основно образование до 34,8% кај тие со завршени постдипломски студии.

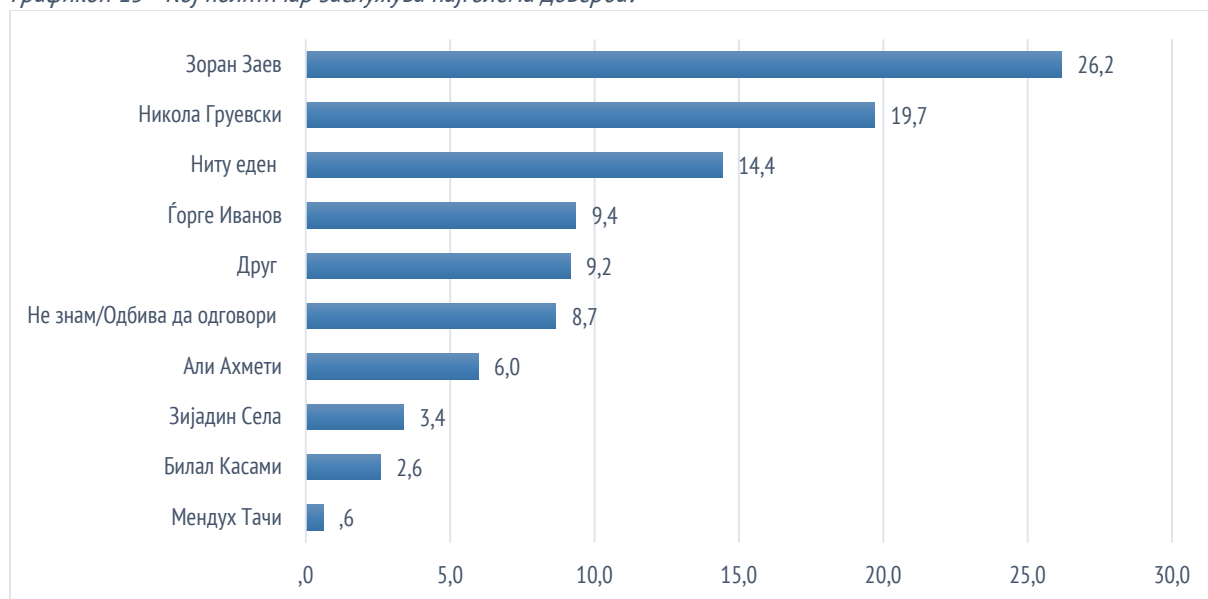
Табела 6 - Влијание на партиската определба на испитаниците на одговорите

	ВМРО- ДПМНЕ	СДСМ	ДУИ	ДПА	Беса	АА
Да	28,5%	53,0%	43,7%	30,8%	55,2%	52,2%
Не	61,9%	35,7%	45,1%	61,5%	31,0%	39,1%
Не знам/Одбива да одговори	9,6%	11,2%	11,3%	7,7%	13,8%	8,7%

Кај гласачите на СДСМ (53,0%), на Беса (55,2%) и тие на Алијансата за Албанците (52,2%) има мнозинство на оние кои би гласале за кандидати на друга етничка заедница. Најнизок е процентот кај гласачите на ВМРО-ДПМНЕ (28,5%), односно, највисок кај негативните одговори (61,9%).

ДОВЕРБА ВО ПОЛИТИЧАРИТЕ И РЕЈТИНЗИ НА ПАРТИИТЕ

Графикон 15 - Кој политичар заслужува најголема доверба?

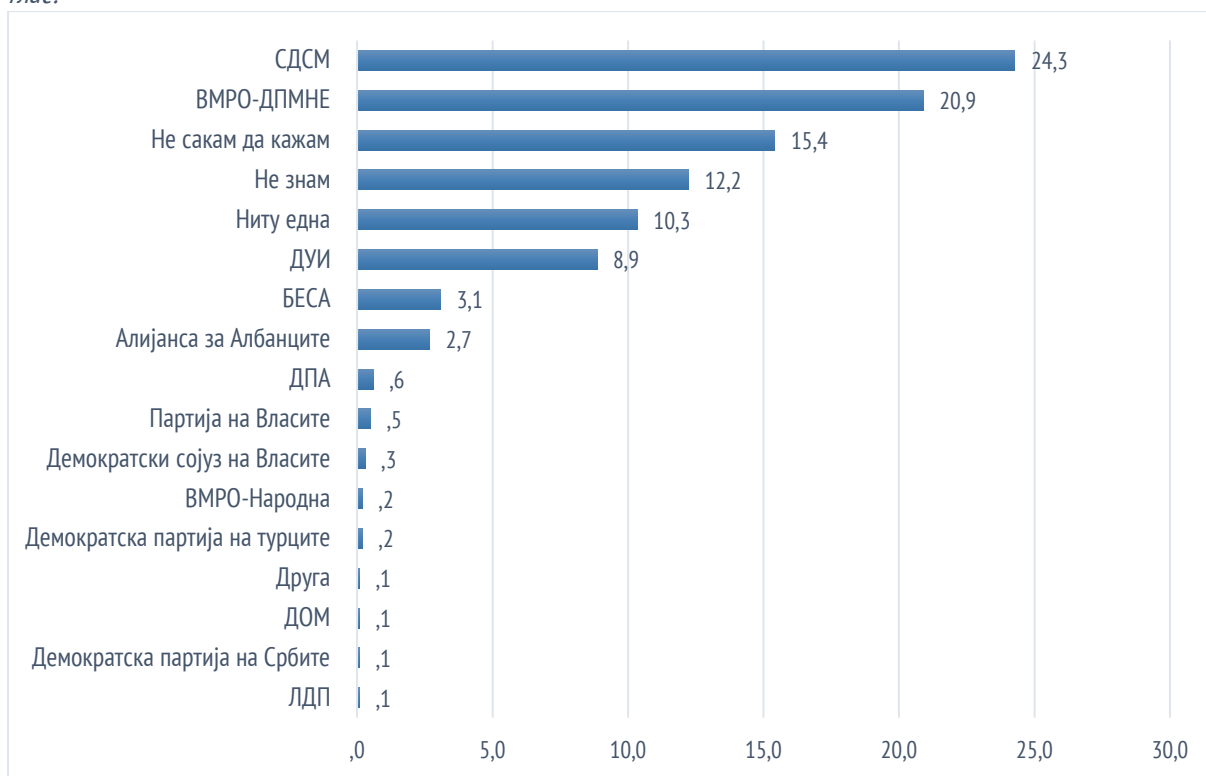
За прв пат по подолго време, распоредот на врвот на табелата за доверба во политичарите е променет. Вкупно 6,5 процентни поени е разликата помеѓу двајцата лидери на најголемите политички партии, во полза на лидерот на СДСМ, Зоран Заев (26,2%), пред лидерот на ВМРО-ДПМНЕ, Никола Груевски (19,7%). За 1,4 процентни поени пораснати довербата на Зоран Заев од последното мерење во мај 2017 година, додека за 6,1 процентен поен паднала довербата во Никола Груевски во однос на истото мерење.

Жените и овој пат имаат повеќе доверба во Никола Груевски (20,9%), а мажите во Зоран Заев 26,6, но сега разликите се помали и се сведуваат на 0,9 пп кај Заев и 2,3 пп кај Груевски, за разлика од претходните 6,8 процентни поени кај Груевски, односно 7 кај Заев. Гледано низ призмата на возраста нема големи отстапувања, но може да се забележи дека во Никола Груевски има повеќе доверба оние на возраст од 65+ години (28,5%), во Зоран Заев, оние на возраст од 50 до 64 (30,5%), во Ѓорѓе Иванов, оние на возраст од 50 до 64 години (13,7%). Од тројцата политичари од тнр. албански блок Али Ахмети, лидерот на ДУИ има најголема поддршка имаат кај оние на возраст од 18 до 39 години (8,8%), Зијадин Села кај оние од 30 до 39 години (6,0%), а Билал Касами, кај оние на возраст од 18 до 29 (4,8%).

Од перспектива на етничка припадност, испитаниците на двете најголеми заедници се ориентирани кон припадниците на нивната етничка заедница. За 10 процентни поени паднала довербата на етничките Албанци во Зоран Заев и таа сега изнесува 6,0%. Во поглед на работниот статус, секаде освен кај земјоделците е во водство Зоран Заев. Најголема е разликата кај вработените во јавните институции која изнесува 16 процентни поени во полза на Заев, додека пак, кај вработените во невладините организации состојбата е сосема изедначена, 33,3% кај двајцата.

Регионално гледано, најголема доверба во Никола Груевски имаат жителите на Вардарскиот регион (32,1%), а во Зоран Заев, жителите на Југоисточниот регион (38,2%). Во политичарите од тнр. албански блок најголема доверба имаат жителите на Полошкиот регион и тоа 17,8% во Али Ахмети, 9,2% во Зијадин Села и 5,9% во Билал Касами. Во Југозападниот регион, сега повисока доверба има Зијадин Села (9,6%) отколку Али Ахмети (8,7%).

Графикон 16 - Доколку утре се одржат Парламентарни избори, за која партија е најверојатно да го дадете Вашиот глас?

И овде како кај лидерите е сменета ситуацијата на врвот на табелата. СДСМ е во предност пред ВМРО-ДПМНЕ за 3,4 процентни поени. Најголем број од испитаниците најверојатно ќе го дадат својот глас за СДСМ (24,3%) или за ВМРО-ДПМНЕ (20,9%). Ваквите податоци покажуваат дека по неколку месечното приближувањето на двете најголеми политички партии од тнр. македонски блок, сега дошло до промена.

Табела 7 - Споредба на поддршката на политичките партии во сите анкети нарачани од МЦМС изминатава година

За која партија би гласале доколку утре се одржат парламентарни избори?	Ноември	Ноември	Февруари	Мај	Септември
	2016	2016	2017	2017	2017
	Вк. %	Вк. %	Вк. %	Вк. %	Вк. %
ВМРО ДПМНЕ	23,7	23,3	23,3	24,5	20,9
СДСМ	18,9	19,4	23,0	23,7	24,3
ДУИ	6,2	6,6	3,3	8,5	8,9
ДПА	3,3	3,3	2,2	0,9	0,6
Алијанса за Албанците	0,7	1,9	1,5	1,8	2,7
БЕСА	1,2	2,7	3,5	3,7	3,1
Друга	4,4	4,6	2,0	0,7	0,1
Ниту една	8,5	5,5	7,8	10,3	10,3
Не знам/Одбива да одговори	33,1	32,7	33,4	24,5	27,7

Првото поголемо приближување беше регистрирано со телефонската анкета на МЦМС и Телевизија Телма спроведена во ноември 2016 година (Кржаловски, А., Јаковлеска, Г. (2016) Јавното мислење за изборниот процес [Интернет] стр.17-18, достапно на <http://www.mcms.org.mk/images/docs/2016/javnoto-mislenie-za-izborniot-proces.pdf>) кога 23,3% од испитаниците рекле дека ќе гласаат за коалицијата предводена од

ВМРО-ДПМНЕ, а 19,4%, за коалицијата предводена од СДСМ. Тоа приближување продолжи, па изедначеноста меѓу двете партии, ВМРО-ДПМНЕ (23,3%) и СДСМ (23,0%) беше воочлива во резултатите од анкетата направена во февруари 2017 година (Јаковлеска, г. (2017) Постизборни политички теми [Интернет] стр.5-6, достапно на <http://www.mcms.org.mk/images/docs/2017/postizborni-politicki-temi.pdf>).

Што се однесува до тнр. албански блок, рејтингот на ДУИ (8,9%) занемарливо, но продолжил да расте во однос на претходното истражување (8,5%) направено во мај 2017 година. Поддршката за ДПА (0,6%) продолжила да паѓа споредено со мај (0,9%). Опаѓање има и кај Беса од 3,7% на 3,1%, а зголемување кај Алијансата на Албанците од 1,8% на 2,7%. Повеќе од 2:1 е разликата меѓу најдобро позиционираната и втората политичка партија, но сега веќе главните ривали не се ДУИ и ДПА, туку ДУИ и Беса.

Повторно се зголемува бројот на неопределените од 24,5% во мај на 27,7% во септември. Во претходните истражувања тој процент бил 32,7% (во ноември 2016 година) и 33,4% (во февруари 2017 година).

Во табелата подолу може да се види влијанието на етничката припадност на одговорите на испитаниците и тоа во последните четири истражувања. Може да се види дека опаднала поддршката на СДСМ од страна на етничките Албанци за 8 процентни поени, а за нијанса (2,4 процентни поени) се зголемила поддршката од етничките Македонци.

Табела 8 - Споредба на поддршката на политичките партии низ призмата на етничката припадност во последните четири истражувања

За која партија би гласале?												
	ЕТНИЧКА ПРИПАДНОСТ											
	Ноември 2016			Февруари 2017			Мај 2017			Септември 2017		
	Вк. %	Мак.	Алб.	Вк. %	Мак.	Алб.	Вк. %	Мак.	Алб.	Вк. %	Мак.	Алб.
ВМРО ДПМНЕ	23.3	30.9	.0	23.3	30.6	.0	24.5	33.0	,0	20.9	26.6	2.0
СДСМ	19.4	22.7	6.0	23.0	23.8	20.4	23.7	26.2	12.4	24.3	25.8	15.1
ДУИ	6.6	0.1	29.2	3.3	0.1	14.2	8.5	0.3	38.7	8.9	0.4	39.7
ДПА	3.3	.0	14.7	2.2	.0	10.2	0.9	,0	4.1	0.6	0.0	2.5
Алијанса за Албанците	1.9	.0	8.7	1.5	.0	6.7	1.8	,0	8.3	2.7	0.4	11.1
БЕСА	2.7	.0	12.2	3.5	.0	15.1	3.7	,0	17.1	3.1	0.0	15.1
Друга	4.6	5.5	.0	2.0	2.4	1.3	0.7	2.7	,0	0.1	1.3	2.5
Ниту една	5.5	5.9	3.6	7.8	6.8	10.7	10.3	11.7	5.1	10.3	12.9	3.0
Не знам/Одбива да одговори	32.7	35.0	25.7	33.4	36.3	21.3	24.5	26.2	14.3	27.7	32.6	9.0

Паднала поддршката кај жените за ВМРО-ДПМНЕ од 27% во претходното истражување „Перцепции и ставови за случувањата во Собранието на 27 април 2017 година“ на 20,4%. Поддршката на мажите е речиси на истото ниво и за ВМРО-ДПМНЕ (22,0% - претходно, 21,3% - сега). Поддршката на жените не се одлеала кај СДСМ или друга политичка партија туку во одговорите „ниту една“, „не знам“ и „одбива да одговори“ и изнесува 43,9% што е за 11,6 процентни поени повисока од овие одговори кај мажите. ВМРО-ДПМНЕ има најголема поддршка кај жителите на Вардарскиот (33,3%), додека СДСМ има најголема

поддршка кај жителите на Источниот (31,8%). Најголем дел од приврзаниците на ДУИ се во Полошкиот (26,3%) регион како и на Беса (11,2%), додека на Алијансата за Албанците, во Југозападниот регион (8,7%).

Споредувајќи ги податоците со графиконот за лидерите, може да се забележи дека лидерот на СДСМ (26,2%) ужива поголема доверба од партијата (24,3%). Таков е случајот и со лидерот на Алијансата за Албанците, за кој поддршката е 3,4%, наспроти 2,7% за партијата. Кај лидерот на ВМРО-ДПМНЕ ситуацијата е обратна. Поддршката за него е 19,7%, наспроти поддршката за партијата 20,9%. Ваков е соодносот и со ДУИ чиј рејтинг изнесува 8,9% додека тој на лидерот на партија кој изнесува 6,0% и со БЕСА, чиј рејтинг е 3,1%, а рејтингот на лидерот е 2,6%.

ЗАКЛУЧОЦИ

Речиси 59% од граѓаните се задоволни (целосно или делумно) од работата на Владата во првите 100 дена наспроти 39,0% кои се незадоволни.

Околу една третина од граѓаните (27,9%) сметаат дека Владата најмногу внимание им посветува на прашањата поврзани со интеграцијата во ЕУ и НАТО. На второ место е прашањето за името (8,6%). Граѓаните сметаат Владата треба најголемо внимание да му посвети на прашањето на зголемување на работните места (34,2%). Според нив, на второ место треба да биде економскиот развој (18,4%).

Министерството за здравство и Министерството за внатрешни работи најдобро и најлошо си ја работата својата работа. Вкупно (9,2%), сметаат дека МЗ најдобро, а 18,6% сметаат дека најлошо си ја врши работата. Кај МВР, вкупно 8,0% сметаат дека надобро, а 4, % дека најлошо си ја врши работата.

Планот на Владата 3-6-9 им е познат на 42,1% од граѓаните, но, 26,8% од нив не знаат што содржи. Мнозинство од испитаниците (57,1%) рекле дека не знаат за тој план.

За големо мнозинство од граѓаните (79,8%) нема дилема дека ќе излезат и ќе гласаат на локалните избори. За мнозинството од испитаниците (60%), ова се редовни локални избори додека за една третина од нив (31,3%) станува збор за можност за проверка на рејтингот на политичките партии и евентуално распишување на предвремени парламентарни избори на пролет.

За 69,6% од граѓаните, клучна ќе биде конкретната понуда за решавање на локалните прашања односно, локален економски развој, комунални прашања и животна средина. За 10% од нив, важни ќе бидат ставовите на партијата за клучните национални прашања.

Најголем број од испитаниците сметаат дека главни приоритети на градоначалниците треба да им бидат локалниот и економски развој (33,8%), на второ место е урбанистичкото планирање (18,3%), а на трето комуналните дејности (10,2%).

Вкупно 40,3% на оние што симпатизираат одредена политичка партија рекле дека ќе гласаат за кандидати за градоначалник на друга политичка партија што е прилично изедначено со процентот (43,1%) на оние кои рекле дека нема да гласаат за кандидатите на политичка партија чиј симпатизер не се.

За 44,0 % од испитаниците, не е проблем да гласаат за кандидати на други етнички заедници што е зголемување за 23,3 процентни поени споредено со анкетата за парламентарните избори во ноември 2016 година. Вкупно 43% од граѓаните нема да гласаат за кандидати на друга етничка заедница.

Личноста на кандидатот, неговото образование, искуството и репутацијата ќе бидат пресудни во изборот за 47,1% од граѓаните. За 38,3%, клучно влијание ќе има изборната програма што ќе ја понуди кандидатот за градоначалник.

Зоран Заев (26,2%) го презема од Никола Груевски (19,7%) лидерското место на листата на политичари со најголема доверба. Ова промена е проследена со промената во рејтингот на политичките партии па така сега 24,3% од граѓаните својот глас би го дале за СДСМ, додека процентот кај ВМРО-ДПМНЕ е 20,9%.

КОНТАКТИ

МЦМС: ул. Никола Паралунов 41а пошт.фах 55, 1000 Скопје
<http://mcms.mk>
<http://facebook.mk/mcms.mk>
http://twitter.com/mcms_mk

Телма: ул. Никола Паралунов 51, 1000 Скопје
<http://telma.com.mk>

М-проспект: ул. Никола Паралунов 41, 1000 Скопје
<http://m-prospect.com>